

НАРЕДБА

№

за придобиване на квалификация по професията

„ПРИЕМЕН РОДИТЕЛ”

Раздел I

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 762060 „Приемен родител” от област на образование „Социални услуги” и професионално направление 762 „Социална работа и консултиране”, съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 762060 „Приемен родител”, съгласно приложението към тази наредба, определя изискванията за придобиването на втора степен на професионална квалификация за специалността 7620601 „Осигуряване на приемна грижа”.

Чл. 3. Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3, т. 2 и 6 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по специалността по чл. 2.

Раздел II

СЪДЪРЖАНИЕ НА ДЪРЖАВНОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО ИЗИСКВАНЕ

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определят професионалните компетенции в края на обучението по професията, които гарантират на обучаемия възможност за упражняване на професията 762060 „Приемен родител”.

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията „Приемен родител” определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества).

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото минимално образователно равнище, описанието на професията, целите на обучението, резултатите от ученето, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3, във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 2. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник”.

ДОЦ. РУМЯНА КОЛАРОВА

Министър на образованието и науката

**ДЪРЖАВНО ОБРАЗОВАТЕЛНО ИЗИСКВАНЕ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО
ПРОФЕСИЯТА „ПРИЕМЕН РОДИТЕЛ”**

Професионално направление:		
762	„Социална работа и консултиране“	
Наименование на професията:		
762060	„Приемен родител“	
Специалност:		Степен на професионална квалификация
7620601	„Осигуряване на приемна грижа“	Втора

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за входящо минимално образователно равнище за лица, навършили 16 години

За придобиване на втора степен на професионална квалификация по професията „Приемен родител“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение - по чл. 6, ал. 1 ЗПОО (утвърден от министъра на образованието, младежта и науката със Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г., изм. и доп. със Заповед № РД-09-04 от 08.01.2004 г., Заповед № РД-09-34 от 22.01.2004 г., Заповед № РД-09-255 от 09.04.2004 г., Заповед № РД-09-274 от 18.02.2005 г., Заповед № РД-09-1690 от 29.09.2006 г., Заповед № РД-09-828 от 29.06.2007 г., Заповед № РД-09-1891 от 30.11.2007 г., Заповед № РД-09-298 от 19.02.2009 г., Заповед № РД-09-1803 от 29.10.2009 г., Заповед № РД-09-621 от 18.05.2010 г., Заповед № РД-09-1728 от 01.12.2010 г., Заповед № РД-09-748 от 13.06.2011 г., Заповед № РД-09-1805 от 09.12.2011 г., Заповед № РД-09-638 от 23.05.2012 г., Заповед № РД 09-59/21.01.2013 г., актуализирана със Заповед № РД 09-182/25.02.2013 г. и Заповед № РД 09-74 от 20.01.2014 г.), входящото минимално образователно равнище за лица, навършили 16 години, е завършен клас на средното образование или завършено средно образование при срок на обучение 1 година (рамкова програма Б) или завършено основно образование (рамкова програма Е).

1.2. Изисквания за входящо квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията „Приемен родител“ с придобиване на втора степен на професионална квалификация не се изисква обучаваните да притежават професионална квалификация или професионален опит по други сродни професии.

За лица с професионален опит по професията „Приемен родител“ се организира професионално обучение, включващо усвояване на знания, умения и компетентности, които кандидатът не притежава. Съдържанието на професионалното обучение (теми и модули) се определя след сравнение на знанията, уменията и компетентностите и резултатите от ученето, описани в Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професията „Приемен родител“ – втора степен на професионална квалификация. (рамкова програма Е)

За обучение по професията „Приемен родител“ с придобиване на втора степен на професионална квалификация могат да кандидатстват лица, придобили трета степен на квалификация по професията „Помощник-възпитател“ или друга сходна професия/специалност от Списъка на професиите за професионално образование и обучение. Съдържанието на обучението се определя след сравнение на знанията, уменията и компетентностите и резултатите от ученето, описани в Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по двете професии. (рамкова програма Е)

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

В настоящото Държавно образователно изискване под „приемен родител“ се има предвид родител, който е част от професионално приемно семейство. Приемният родител осъществява временно отглеждане и възпитание на дете (деца), което е настанено в неговото семейство с договор, съгласно Закона за закрила на детето.

Основните дейности на приемния родител са:

- да полага грижи за отглеждането и възпитанието на детето (децата);

- да наблюдава неговото (тяхното) развитие, в съответствие с разработения план за грижи и потребностите на детето;
- да уведомява компетентните органи при необходимост.
- да осигурява безопасна и сигурна среда за детето, необходима за неговото психическо, физическо и емоционално развитие.

При предоставяне на услугата „приемна грижа” се уважават и зачитат различията и идентичността на детето, както и неговата лична история.

Приемният родител е длъжен да предпази детето от злоупотреби, пренебрегване или нехуманно отношение. Той осигурява възможност за контакти на детето с биологичните му родители, с неговите близки и приятели. Приемният родител решава всички въпроси, като зачита и уважава мнението на детето и на биологичните му родители. Той осигурява за детето подходящи здравни грижи, образование и оказва подкрепа в образователния процес. Приемното семейство подкрепя детето за придобиване на социални умения за самостоятелен начин на живот и за поемане на лична отговорност, за формиране на добри взаимоотношения в семейството.

Приемният родител има следните отговорности и задължения:

- Осигурява подходящи битови условия за отглеждането и развитието на детето, включително и лично пространство;
- Изработва дневен режим на сън, хранене и занимания, съобразно възрастта на детето и индивидуалните му особености;
- Организира и поддържа лична хигиена - тоалет, преобличане и изграждане на хигиенно-здравни навици;
- Организира и провежда игрови и занимателни дейности в съответствие с възрастовите особености на детето и неговите интереси;
- Общува с детето, като осигурява индивидуални грижи и внимание, отношения на топлина и уважение;
- Осигурява хигиена на помещенията, които детето обитава;
- Съдейства за предоставянето на адекватни медицински грижи при профилактика и заболявания;
- Подкрепя детето в когнитивното му развитие и го подпомага в обучителния процес;
- Закупува и облича детето с подходящи за сезона дрехи;
- Осигурява на детето необходимите за неговото образование учебници и учебни помагала;
- При инцидент своевременно сигнализира компетентните органи;
- Предоставя необходимата информация за детето на дирекция „Социално подпомагане“;
- Периодично предоставя сведения на биологичните родители за състоянието на детето и съдейства за установяване на лични отношения между тях.

В своята работа приемният родител проявява емпатия, съпричастност, емоционална и психическа стабилност, устойчивост на стрес. При изпълнение на трудовите си дейности той проявява почтеност и коректност, грижовност, наблюдателност, отговорност, толерантност, дискретност и тактичност. Той притежава умения за ефективно общуване, социална компетентност, има нагласа да сътрудничи и взаимодейства с екип и да посреща потребностите на детето/децата.

Професията се упражнява в жилището на лицето, което е придобило статут на „приемен родител”. То трябва да е подходящо за отглеждане на детето - да бъде обезопасено и с необходимото обзавеждане, както и да позволява обособяването на отделен кът или стая за настаненото дете, съобразно възрастта му.

Приемният родител трябва да бъде физически и психически здрав, да притежава необходимите личностни качества, да е преминал успешно оценка при кандидатстването за

„приемен родител“ според Наредбата за условията и реда за кандидатстване, подбор и утвърждаване на приемни семейства и настаняване на деца в тях.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Приемният родител по собствено желание може да продължи обучението си за повишаване на професионалната квалификация като участва в различни форми за продължаващо професионално развитие: семинари, конференции, курсове, тематични работни ателиета, както и чрез самоподготовка – намиране на информация в интернет, ползване на специализирана литература и други информационни източници.

Доставчикът на социалната услуга осигурява на приемния родител възможности за получаване на периодична индивидуална и групова супервизия, както и за включване в групови програми за родители, в това число поддържащи и продължаващи обучения, които се осъществяват от квалифицирани специалисти.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД) 2011, утвърдена със Заповед на министъра на труда и социалната политика № РД01-931/27.12.2010 г., изменена и допълнена със Заповеди № № РД01-204/28.02.2011 г., РД01-426/30.05.2011 г., РД01-529/30.06.2011 г., РД01-533/30.06.2011 г., РД 01-952 от 29.12.2011 г., РД01-586 от 06.07.2012 г., № РД01-1002/19.12.2012 г.

Съгласно НКПД, 2011 придобилите втора степен на квалификация по професията „Приемен родител“ могат да заемат длъжности като: 3412-3003 Сътрудник за социална работа с деца; 5311-1001 Детегледачка; 5311-1002 Бавачка; 5311-1003 Гувернантка; 5311-1004 Приемен родител, както и други длъжности, допълнени при актуализиране на НКПД.

3. Цели на обучението

3.1. Цели на обучението по общата задължителна професионална подготовка – единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага основните правила за безопасна работа на работното място, познава и използва личните предпазни средства, осигурява безопасна среда за децата;
- познава правата и задълженията си като участник в процеса, съгласно законовата и подзаконовата нормативна база, разбира договорните отношения между приемния родител и доставчика на услугата;
- отнася се с чувство на отговорност към задачите, които са му възложени от доставчика на приемна грижа или от родителите/настойниците на детето;
- притежава вътрешна мотивация за повишаване на квалификацията си;
- ползва съвременни информационно-комуникационни средства;
- познава правилата за оказване на долекарска помощ в спешни ситуации;
- изпълнява указанията на медицинските лица за полагане на грижи за болно дете.

3.2. Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление 762 „Социална работа и консултиране“

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава нормативната законова и подзаконова уредба, отнасяща се до социалната сфера и закрилата на детето;
- познава и ползва документацията, задължителна за институцията, към която се отнася изпълняваната професия;
- познава и спазва професионалната етика в социалната работа, както и в работата с деца (Етичен кодекс на работещите с деца)/;

- познава и спазва стандартите и критериите за изпълняването на съответната социална дейност;
- осъществява социално застъпничество пред институции и организации от името на децата, за които полага грижи;
- информира и обяснява на децата, за които полага грижи, техните права.

3.3. Цели на обучението по специфичната за професията „Приемен родител” задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава спецификата на приемната грижа и видовете приемна грижа;
- разпознава симптомите на различните заболявания, типични за детската и юношеската възраст;
- познава съвременни теории за детското психично развитие;
- познава спецификата на различните видове увреждания при децата;
- познава и попълва специфичната документация, с която се работи при предоставяне на услугата по приемна грижа;
- познава и прилага концепцията на споделена грижа за детето/децата, настанени в приемна грижа;
- познава и има готовност да ползва различни форми за професионално развитие на приемния родител;
- уважава и сътрудничи с родното семейство на настаненото дете;
- познава и прилага „добри практики“ по приемна грижа.

3.4. Цели на обучението по задължителната чуждоезикова подготовка по професията „Приемен родител“ – втора степен на професионална квалификация

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- ползва чужд език при търсене на актуална информация от интернет и други източници;
- познава основната терминология на чужд език по професията.

4. Резултати от ученето

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
Общи за професията „Приемен родител”	
1. Полага грижи за сигурността и безопасността на детето в дома и извън него	1.1. Описва въздействието на вредните фактори върху здравето на детето и познава мерките за неговото предпазване 1.2. Оказва първа долекарска помощ в битови и кризисни ситуации (злополука, отравяне с хигиенни или дезинфекционни средства, наранявания в дома и др.) 1.3. Разпознава основните превързочни материали и ги използва по предназначение 1.4. Посочва последователността на действие при различни ситуации, изискващи оказване на първа долекарска помощ 1.5. Разпознава опасните ситуации, които могат да възникнат по време на взаимодействие с детето, и предприема действия за тяхното предотвратяване 1.6. Ползва лични предпазни средства 1.7. Познава правилата за пожарна и аварийна безопасност 1.8. Използва по предназначение средства за противопожарна

	<p>защита в случай на необходимост</p> <p>1.9. Поддържа хигиена в дома на детето</p> <p>1.10. Подбира подходящо облекло на детето, съобразно метеорологичните условия</p> <p>1.11. Формира у детето умения за общуване с непознати</p>
2. Прилага специализираната нормативна уредба и добри практики при предоставянето на услугата	<p>2.1. Познава формите на взаимодействие с детето в домашни условия</p> <p>2.2. Описва спецификата на услугите, които трябва да се предоставят при отглеждане и възпитание на деца в домашни условия</p> <p>2.3. Спазва етичните стандарти и стандартите за качество при предоставяне на услугите при отглеждане и възпитание на деца в домашни условия</p> <p>2.4. Познава и спазва правата и задълженията си, съобразно изискванията на работодателя</p> <p>2.5. Спазва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд</p> <p>2.6. Периодично попълва документация, свързана с изпълнението на трудовите си дейности и задължения</p> <p>2.7. Своевременно информира работодателя и/или органите по закрила на детето за възникнали проблеми</p> <p>2.8. Познава нормативните актове, свързани със закрила на детето и областта на приемната грижа</p> <p>2.9. Познава видовете здравни, образователни и социални услуги, към които може да се обърне в случай на нужда</p> <p>2.10. Сътрудничи с компетентните институции в процеса на предоставяне на услугата „приемна грижа“</p> <p>2.10. Познава и прилага добри практики по приемна грижа</p>
3. Работи в екип	<p>3.1. Съвместно с екип от специалисти определя потребностите на детето през отделните етапи на неговото развитие</p> <p>3.2. Осигурява подходящи начини за удовлетворяване на потребностите на детето</p> <p>3.3. Активно сътрудничи на социалните работници от дирекция „Социално подпомагане“</p> <p>3.4. Периодично информира специалистите за адаптирането на детето в семейството и за неговите образователни, здравни и др. потребности</p> <p>3.5. Обсъжда проблемите на детето с екипа от специалисти и осигурява необходимите услуги</p> <p>3.6. При нужда търси супервизия от специалисти</p> <p>3.7. Участва в групи за споделяне и подкрепа на приемни семейства</p> <p>3.8. Повишава квалификацията си и сътрудничи при обучението на други приемни семейства</p>
4. Владее чужд език	<p>4.1. Ползва чужд език при търсене на актуална информация от интернет и други източници;</p> <p>4.2. Познава основната терминология на чужд език по професията.</p>
5. Ежедневно общува с детето, съобразно възрастта и	<p>5.1. Познава различните начини за вербална и невербална комуникация с детето</p> <p>5.2. Пълноценно и постоянно общува с детето във всички етапи на</p>

индивидуалните му особености	неговото развитие и сфери на живота му 5.3. Изслушва детето и взема предвид мнението му 5.4. Подпомага детето да тълкува житейския си опит 5.5. Подпомага процеса на формиране идентичността на детето 5.6. Разпознава чувствата и преживяванията на детето и адекватно реагира, при необходимост 5.7. Своевременно реагира по подходящ начин при възникнали ситуации на кризи 5.8. Притежава способност да управлява възникналите ситуации на кризи 5.9. Общува с юношите и установява адекватни взаимоотношения с тях 5.9. Прилага индивидуален подход при отглеждане на деца с увреждания, в зависимост от вида на увреждането 5.10. Предоставя информация на детето по разбираем за него начин
Специфични за специалност 7620601 „Осигуряване на приемна грижа”	
6. Подготвя приемането на детето от членовете на семейството си и подкрепя раздялата им с него	6.1. Анализира силните страни на семейството си и обсъжда с останалите членове възможностите за предоставяне на качествена грижа 6.2. В периода на опознаване на детето проследява промените в емоционалното му състояние 6.3. Съвместно със социалните работници преценява готовността на детето за преместване в приемното семейство 6.4. Подпомага членовете на семейството си да се адаптират към новата ситуация 6.5. Осигурява подходящо лично пространство, което отговаря на потребностите и възрастта на детето 6.6. Подпомага адаптацията на детето, като му създава чувство за сигурност и усещане, че е добре прието 6.7. Планира заедно с детето и другите членове на семейството преместването на детето 6.8. Сътрудничи на социалните работници от дирекция „Социално подпомагане“ при подготовката на план за преместването на детето
7. Участва във възпитанието и подпомага социализацията на детето (възпитателно придружаване на детето)	7.1. Поставя изисквания по отношение на дисциплината (съобразени с индивидуалните особености на детето), базирани на теориите за психичното детско развитие 7.2. Предприема адекватни мерки в случай на нарушаване на поставените изисквания 7.3. Оказва подкрепа при формирането и развитието на социалните умения у детето 7.4. Проявява бдителност по отношение на признаци, сигнализиращи за отклонения в развитието на социалните умения на детето и предприема необходимите действия за корекция при необходимост 7.5. Формира положително отношение у детето към училището и учебния процес 7.6. Подмагва детето да открие и развива силните си страни 7.7. Организира свободното време на детето, съобразно интересите, потребностите и възможностите му

	<p>7.8. Своевременно открива и разпознава затруднения във физическото, емоционалното и социалното развитие на юношите</p> <p>7.9. Проучва допълнителна информация и търси професионална подкрепа за справяне с физиологичните и психологическите особености, характерни за юношеската възраст</p> <p>7.10. Познава различните видове увреждания при децата</p> <p>7.11. Предоставя специализирани грижи на деца с различни видове увреждания</p> <p>7.12. Подпомага кариерното ориентиране на юношите</p> <p>7.13. Оказва подкрепа на юношата при поставяне на реалистични цели, свързани с подготовката му за самостоятелен живот</p>
8. Подкрепя и съдейства за запазване на връзката на детето с родното му семейство	<p>8.1. Съдейства за поддържането на връзката на детето с родното му семейство</p> <p>8.2. Формира или поддържа позитивните му нагласи спрямо родното семейство</p> <p>8.2. Уважава и зачита етническата и религиозна принадлежност на детето</p> <p>8.3. Включва родителите в живота на детето по подходящ начин, с подкрепата на компетентните органи по закрила на детето</p> <p>8.4. Поддържа контакти със семейството на приемното дете – периодично предоставя информация на родителите за неговото развитие, здравословно и емоционално състояние.</p>

5. Изисквания към материалната база

5.1. Учебен кабинет

Обучението по теория се осъществява в учебни кабинети.

Учебните кабинети трябва да отговарят на необходимите педагогически, дидактико-методически, ергономични, хигиенни и естетически изисквания и да създават предпоставка за успешно усвояване на знания, умения и компетентности от обучаваните. Обзавеждането на учебните кабинети трябва да допринася за ефективно провеждане на основните учебни дейности и процеси.

Нормативните изисквания към учебните кабинети включват:

- обща площ на кабинета - от 40 до 45 м²;
- работни места, разположени така, че да осигуряват необходимата видимост до учебната дъска и свободно преминаване на обучаваните от едно до друго работно място.

Обзавеждането на учебния кабинет включва: работно място на преподавателя (работна маса и стол), работно място на всеки обучаван (работна маса и стол), учебна дъска, мебели – предимно шкафове за различни цели, гладка свободна стена за окачване на нагледни материали, екран за прожектиране, мултимедиен проектор и други дидактически средства за обучение.

Компютърният кабинет включва: работно място за преподавателя – работна маса, стол, компютър и прилежащата му конфигурация в мрежа, с възможност за контрол на компютрите на обучаваните, индивидуални маси с компютърна конфигурация за всеки обучаван, общ принтер, учебна дъска.

Кабинет за изучаване на чужд език – оборудването е аналогично с това на учебния кабинет, с обезпечена аудио-визуална техника, записи на магнитен и оптичен носител, екран за прожекция, проектори, табла и помощни дидактични материали, необходими за упражнения при изучаването на езика.

5.2. Обучение по практика

Обучението по практика се провежда в действащи приемни семейства, действащи специализирани институции за деца и други след сключен договор за провеждане на стаж с институцията, места за предоставяне на социални услуги от резидентен тип – Център за настаняване от семеен тип, социални услуги в общността, работещи с кандидати и одобрени приемни родители и др.

5.2.1. Основно оборудване и обзавеждане

Необходимото оборудване и обзавеждане е: мултимедиен проектор, компютри, дъска, DVD плеър, столове с подлакътник или учебни маси.

6. Изисквания към обучаващите

6.1. По теория

За обучението по теория на професията обучаващите трябва да притежават образователно-квалификационна степен „бакалавър” или „магистър” по специалности, съответстващи на учебните предмети (модули) от област от професионално направление „Педагогика”, от област на висше образование „Педагогически науки” и професионални направления „Психология” и „Социални дейности” от област на висше образование „Социални, стопански и правни науки” от отрасловата, специфичната задължителна и избираема професионална подготовка) от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с Постановление № 125 на МС от 24.06.2002 г. (ДВ, бр. 64 от 2002 г.). По специализираните модули преподаватели могат да бъдат медицински работници, специални педагози и др.

6.2. По практика

За обучението по практика на професията обучаващите трябва да притежават образователно-квалификационна степен „бакалавър” или „магистър” по специалности, съответстващи на учебните предмети (модули) от област от професионално направление „Педагогика”, от област на висше образование „Педагогически науки” и професионални направления „Психология” и „Социални дейности” от област на висше образование „Социални, стопански и правни науки” от отрасловата, специфичната задължителна и избираема професионална подготовка) от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с Постановление № 125 на МС от 24.06.2002 г. Препоръчително е в екипа да участва професионален приемен родител, който има практически опит в прилагането на приемната грижа.

Препоръчително е ежегодно обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните си знания и умения.